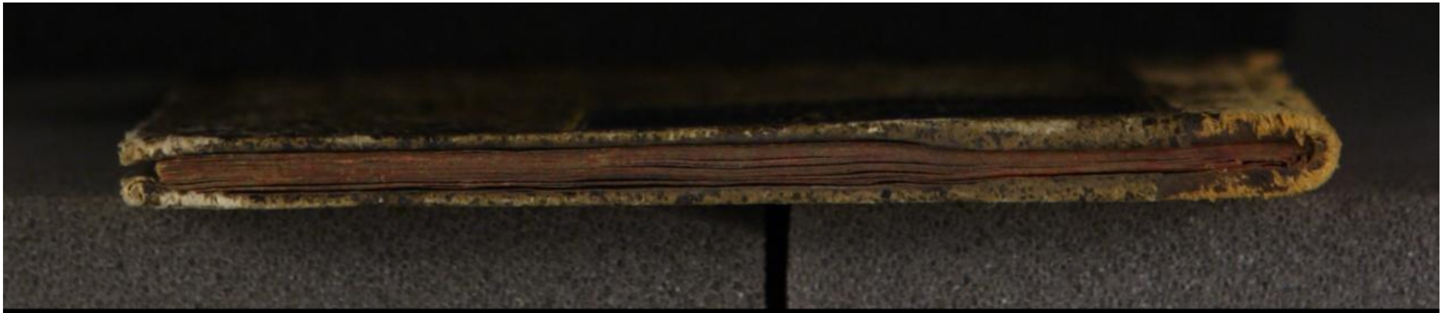
Om Ecteskab
oc Børn.
Ved
Chr. Pedersen

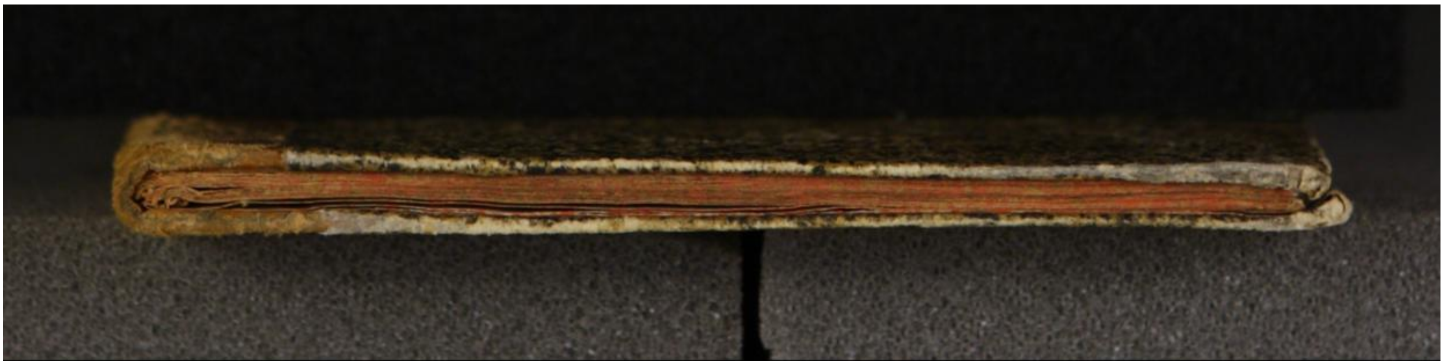
Andorp, 1531

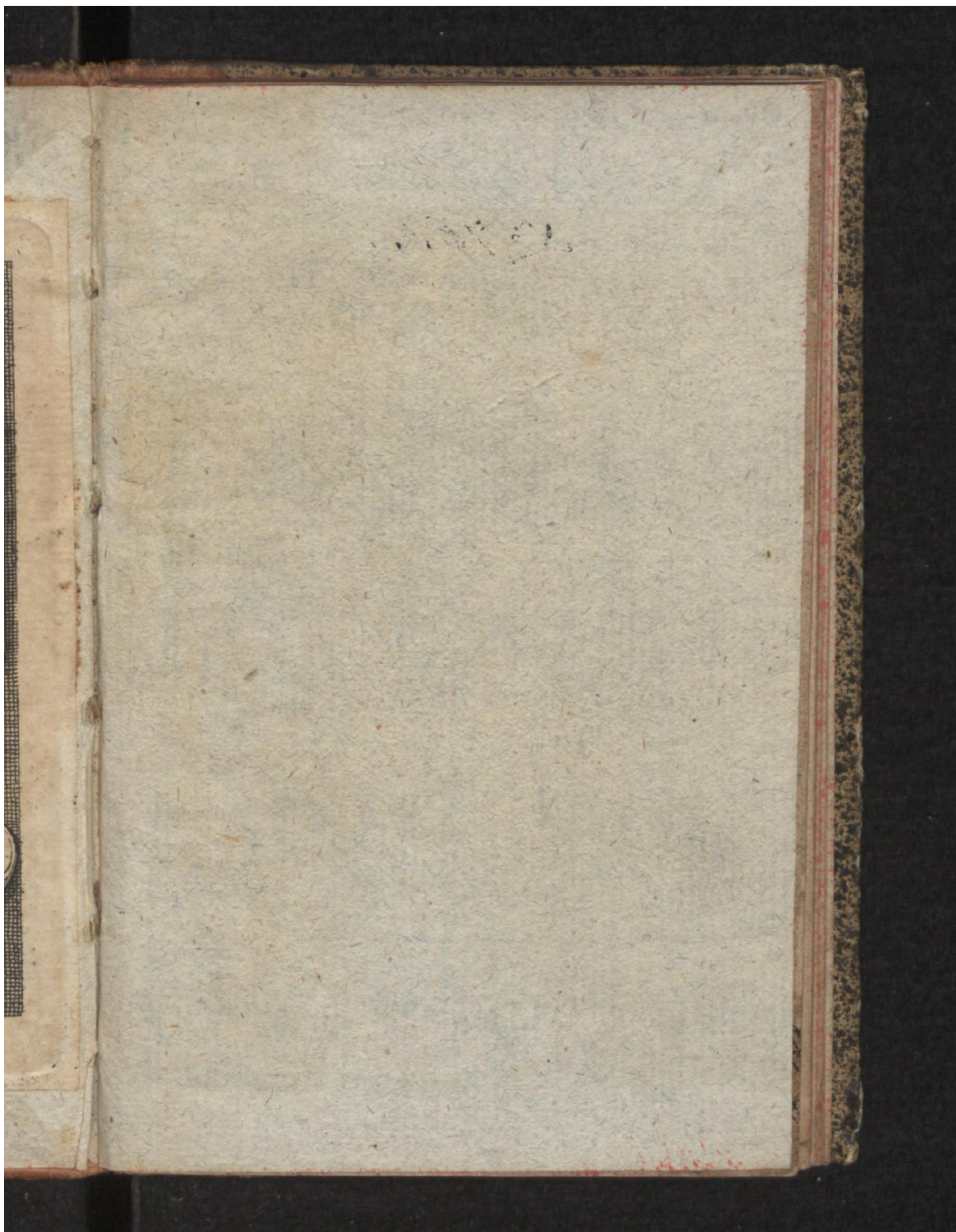

N° 763.
763
M. Tischer fec.

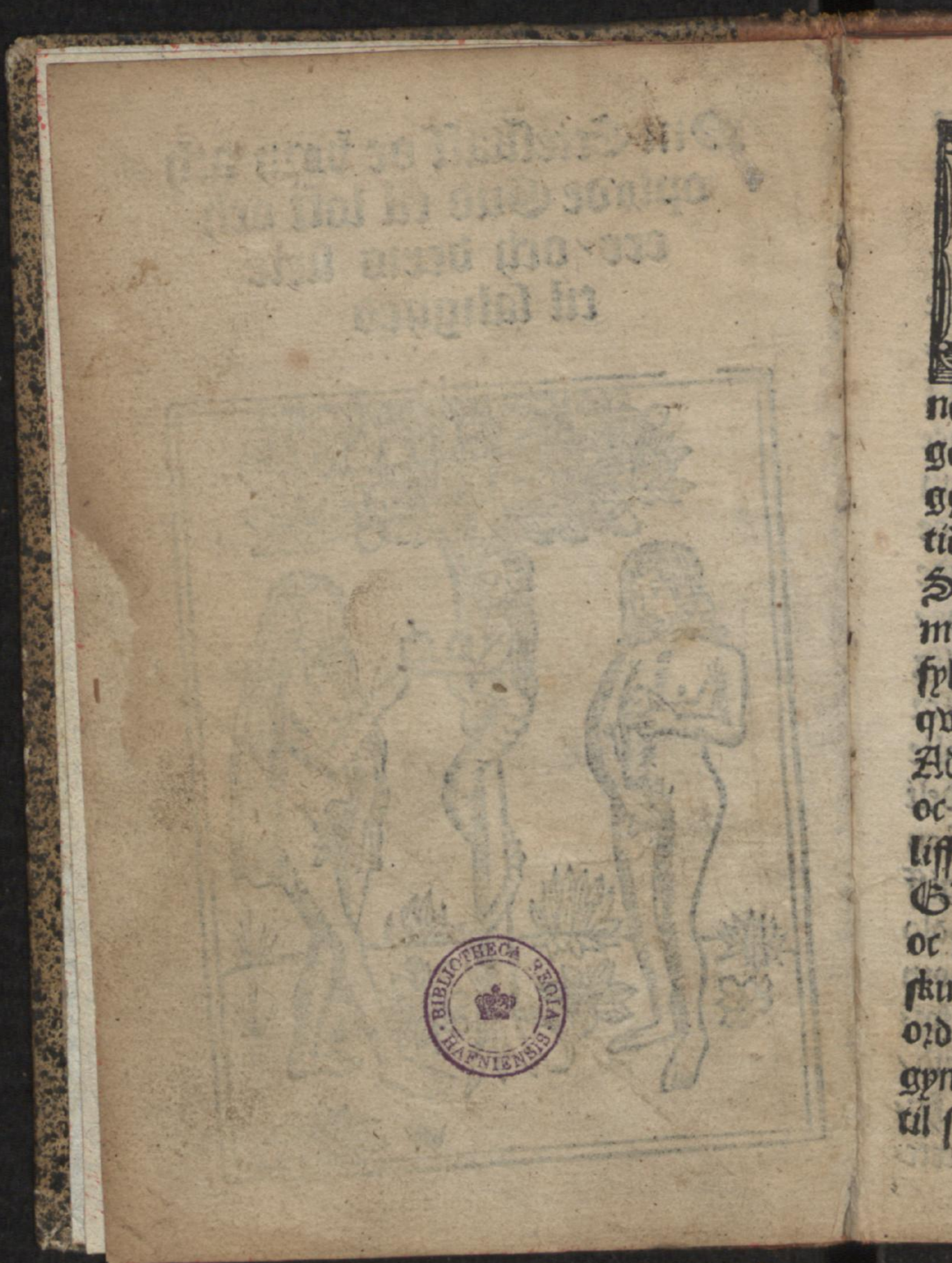

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Sig a-b7 cpl 23 lin

Om Ecteskaff oc børn ath opføde Gud til loff och ere / och deris siele til salighed

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Er Gud alsommectiste hagde skafft Adam Da ledde han alle diwr och alt det som hagde liff til hannē/ i blant huilke der fantz inted som han nem vor ligt/ Da sagde Gud/ det er icke gaat ath Adam skall vere Ene Jeg skall gøre hannem en hielperinde som skall altid være redebon hoss handen ved hannē Saa kaste han søffn paa Adam/ Oc tog men han soff ith reffben aff hannem och fyllede steden igen met kød/ och skaffte en qwinde der aff oc ledde hende til hannem Adā sagde stray disse ben ere aff mine bē oc det kød er aff mit kød/ Hwn skall kal liff mandide thi hun er tagē aff sin mand Gud sagde/ Manden skall forlade fader oc moder oc bliffue hoss sin hustrw/ oc de skulle være to i ith kød Disse ere Gudz ord met huilke mandens oc quindens begyndelse bescriffuiss/ oc huorledis de kōme til sammen/ Och for huad sag quinden er

skafft/oc huor stor kerlighed der skal være i ecteskaff mellem hosbonden oc hustruen

✿ J Anden maade

Naar Gud føger icke ecteskaff til sammē/eller icke kalliss der till/oc er der icke heller hoss/naar det skall ske som en talssman och medlere / Da gaar det ille til i framtidē som det pleger gerne at ske/Det giffuess oc her till kende i det Ath Adam fant ingen hustrw før en Gud forsynede hannē met Eue/Stray Adam saa hende da begynte han inderlige ath elske hende/Oc han kende induertis visselige hoss sig selff/at hun skulle vere hans hustrwe For di skall man lære vnge menniske/och alle andre som ville gifftiss Ath de skulle ideli ge bede Gud aff alt deris hierte Ath han vil verdis till/at skicke dem ith gaat gifftermaall/Der till raader och kong Salomon dem saa sigendis/Hwss och rigdom giffuiss aff faarelderne/ Men en god fornymstig hustrw giffuiss all enist aff gud/Saa vaar Eua giffuen Adam til sin hustrue all eniste aff Gud/ Thi er oc ecte-

skaff en megtig stor ting vdi Gudz asyn
En dog ath vnge vfornymstige menniske
(vdi huilke legemens begerelser haffue
offuermact) tage strax huem de fonge le-
gemens løste til/ Oc bede icke Gud om
en god stalbroder som dem kan vere nøt-
telig til liff och siel och Gud behagelig/
Det er icke giort for vden sag och Gudz
euige forsyn At han skickede all eniste mē
niskene til sāmen i ecteskaff/ Oc sagde all
eniste til de andre diur och creatur voxer
oc formerer eder/ Oc leder icke mandkøn
till quindekøn blant dem til hobe Fordi
er der oc inted ecteskaff emellem wskellige
diur och creatur Men han skaffte Adam
en hustrw aff hans eget reffben/ oc ledde
hende til hannem oc gaff dem til hobe/ thi
at Adam begerde hende och gaff sit sam-
tycke fuldkommelige der til/ oc hun desli-
gest at de ville bliffue til hobe

✿ J Tredye maade

Er hustruē skafft faar dē sag/ at hū skal
vere hossbōden til hielp oc trøst i alle ting

ferdeliff at hun skall føde bøn och oplere dem erlige/Det gøre de ey i dag almindelige/Men siden Adam oc Eue brøde hudet Da bleff mēniskens begerelse fuld aff synd/Saa at meste parten giffte dem nw mere ath de kunde fuldkomme deriff lege miff løste oc wkyskhed En at de gøre for børn oc forster skyld/eller at de skulle hielpe oc trøste huer anden i all ting som det vor først skicked aff Gud

✿ I Fierde maade

Dømer ecteskaff i kerlighed/Thi at hosbondēs oc hustruens kerlighed bør at vere alderstørst i blant all kerlighed Thi der staar screffuit. Ath manden skall forlade fader oc moder oc bliffue hoff sin hustrwe/Saa skall oc hustruen forlade fader oc moder oc bliffue hoff sin hosbonde/gode erlige folk holde deth oc saa ey i dagh almindelige

✿ Nw skall huer merke ath der er trēde hōde kerlighed till Den første er Naturlig

Den andẽ er ecteſkaffuis kerlighed/Den Tredye kallis falſk kerlighed / Som er ath elſke rigdom/penninge/heder/ſtor ære eller piger quinder / eller vnge karle och mend vdẽ ecteſkaff emod Gudz bud/Na turlig kerlighed han er emellem forældrene oc børnene/ mellem ſøſter och brødre och ſlectinge / Men Ecteſkaffuis kerlighed han gaar offuer de andre to/ Oc han brẽ der ſom ild/Han begerer ingen ting oc ey helder atſpør nogen ting mere en ſin hu-ſtrwe/ Och huſtruen deſligheſt hoſbondẽ igen Oc den kerlighed ſiger/Jeg begerer icke dit guld ſølff eller penninge Oc icke helder det eller det aff dig Men ieg beger dig all eniſte/och inted vden dig

De andre twende kerlighed de bege re vel andet en det ſom de ſyneſſ ath elſke Men ecteſkaffuis kerlighed han vil haff-ue det ſom han elſker

Hagde Adam oc Eue bleffuit i deris vſkyldighed oc icke brødet Gudz bud/da hagde det vered den alder beſte och yper-

ligst ting i verden/at bleffuit brudgom el
ler brud / Men den kerlighed er icke nw
saa klar och pur/som han vaar før/Tht
at hosbonden oc hustruen begare nw mere
at bruge deris legemis løste met huer an-
den en da/Der aff kömer det/at ecteskaff
uis stat kan neppelige nw vere ren eller
bliffue faar vden synd/ Ecteskaff skeer oc
nw mange stedis paa det ath mand skall
icke falde i større synd ✿ Der Adam
vor i sin wskyldighed/da hagde det vered
hannem gantske lath ath forvaret sin iom
frudom och leffuit i kyskhed / Men nw i
denne verdens tid / Da er det neppelige
mueligt at nogen kan leffue i iomfrudom
eller kyskelige vden Gudz besynderlige
Naade Fordi haffuer huerken Gudz søn
vaar Here Jhesus Christus budet men-
niskene ath leffue i Jomfrudom/Och ey
helder nogen aff hans hellige Apostle eller
Euangelister Och ey helder nogre andre
gode helgene som paa den tid predicke-
de her i verden effter hannem / Men de

prisede och loffuede Jomfrudom gantske
meget Oc loffuede dem god och stor løn
oc glede i himmerige som hannem kunde
holde oc leffue erlige oc kyskelige Huo som
kan icke holde hannē men haffuer begerel
ser til legemens løste Han giffte sig/ Thi
det er bedre ath giffte sig en ath brendis
heer oc siden i heluedis pine/ Dog er ky-
skhed fast bedre om nogen hender ath faa
den gaffue aff Gudz besynderlige naade
Doctores i den Hellige scrifft optenckte
trende merkelige gode ting om ecteskaff
meth huilke de ville forware at legemens
begerelse skulle icke vere dødeligh synd i
ecteskaff Først fordi ath Ecteskaff regne-
dis da aff dem blant Sacramentene/ och
Sacramente er en hellig tingis tegen/som
er aandelig hellig och euindelig/ Ligeruis
som det sker met dobē Dobē sō presterne
døbe børnene meth/Han merker dē helli-
ge och euige Gudz naade som indgydis i
legemet oc sielē til lige/paa den sō døbis/
oc renser hannē aff hans oprindelse synd/

oc gør alting reen/oc Gudz bolig i han-
nem/De aandelige ting ere fast ypperme
re/en vduertis oc legemelige tig met huil
ke de merkis Ecteskaff kallis aff somme
ith Sacramēte for det er en lignelse effter
den alder helligste och edeligste ting/som
er guddommelig oc mēniskelig nature til-
hobe føyelsse vdi Christo/ som S Pouil
siger Ligeruiss som manden och quinden
ere to/oc de ere to i ith kød Saa er Gud
oc menniskẽ en Christus/ och Christus
oc kirken ere ith legeme/fordi er och ecte-
skaff ith Sacramente / Ecteskaff er fordi
en god/ oc en stor hellig ting om det hol-
liss tilbørlige / meth huess lignelse Gudh
merkiss/thi at der han vor Gud da bleff
han oc menniske/ Oc der han vor i hiem
melen da bode han oc i menniske/oc vaar
i dem / saa skulle oc de som ere i ecteskaff
leffue effter hans exempel

❧ Her skulle alle acte och merke huor
mægtig en stor hellig ting ecteskaff er/
Først Gud til loff oc ere som det haffuer

skicket/oc sammeledis ath Jhesus Chri-
stus vor frelsere ville oc anamme mandō
her i verden aff Jomfrw Maria som oc
vor i ecteskaff met Josep och bleff allige-
uel en klar ren Jomfrw/ Och ath Gud
alsommectiste haffuer giffuit menniskē
dette store preuilegium ecteskaff/ paa det
ath deris legemelige begerelser skulle icke
aldelis vere dødeligh synd thi de kunde
icke altingis vdsløckis i dem/ Oc de ere
dødelige synder saa tit som de ske vden
ecteskaff Fordi skulle de som ere i ecteskaff
offueruege deris ecteskaffuis store verdi-
ghed/oc hedre det Hustruen skal gøre hos-
bonden tilbørlig velutllig tieniste meth
kerlighed/ Oc hosbonden skall gøre hen-
de desligheste igen/De skulle oc acte oc be
sinde ath de icke bruge deris legeme vbe-
quemmelige/for deris onde vbequēmelige
begerelser skyld/Den andē gode ting som
er i ecteskaff det er ath Ecteskaff kalliss
troens bond/Thi ath troen er ith funda
mente och den ypperste ting i ecteskaffuit

Thi ath den ene loffuer oc giffuer sig den anden/oc forlade alle andre ting/Och de som ere bebundne sammen i ecteskaff de haffue luct alle andre veye till for deris le gemis begerelser/ Saa ath huer bør siden ath lade sig nøye met sin egen hustrwe oc icke beuare sig met nogen anden qwinde ❧ Hustrwen skal icke heller beuare sig met nogen anden mand saa lenge han leff uer Gud alsõmectiste haffuer tilladet aff sin naade/ath de som ere til sammen i ec= teskaff mwe haffue legemelig velløst til hobe / En dog ath hustruen haffuer icke hob til at føde børn/dog met saa skeell at det skeer erlige/at de icke bruge deris løste wbequemmelige sammen som beest / Her maatte nogen spørge at/ Huad ord mand skall bruge nor nogen vill gifftis / Denne ting sker nw saa mangfoldelige oc atskyl= lelige i alle land Ath mand ved icke skøt huad mand skall sware her til/Det er oc til fare ath skulle mand rettelige randsage effter de rette ord som der burde at brugis

till/ Da vaare der mange ecteskaff till/ so
icke met rette vaare ecteskaff Men dog er
ecteskaff alder mest i det arn de samtøcke
huer andre/ met hierted / O huor mange
ecteskaff skeer der nw alle vegne i verden
for vden de rette ord som der burde til/ ser
delis der som mange trwess oc nødis till
aff fader oc moder for gotz och penninge
skyld ath de skulle tage den til ecte som de
aldrig hagde hw hierte vilge eller synd til
Oc mange twingis oc til met mact och
velde at tage den so de gide huerken hørt
eller seeth/ Oc saadanne leffue siden meste
parten till hobe i had oc kiff/ sorg oc drø=
welse/ oc haffue lidē glede oc løst til sam=
mē i alle deris dage/ deriss siele til stor ska
de/ Det sker nw saa almīdelige at det gø=
ris icke behoff der om at scriffue Mē ieg
befaler Gud det vnder huess dom alle løn
lige ting ere/ Beder fordi Gud altid Ath
han vill verdis til ath giffue alle mēniske
som giftis ville/ naade til at bede om den
som dem kan vere nøttelig til liff och siel

Disse ord pleger mand mange stedz mest at bruge naar mand gør giffterinaall ieg giffuer din min tro Somme stede sige de Jeg er din/oc dw est min/ Somme me=ne ath det er icke nock ath sige saa Jeg tager dig til min hustrw/Eller ieg vil tage dig til min hustrwe / Eller ath mand siger ieg vil lessue oc dø met dig eller met andre saadanne ord Jeg ville dog helst døme oc sige effter den hw oc menig som de personer haffue i hierted til huer anden naar de giffuis till sammen/Fordi at det skeer tith ath en giffuer en sin tro hemmelige/Oc tager oc siden en anden lønlige/ eller och obenbarlige / som mand en nw offte maa baade høre oc see ath det gaar och saa til mange stede Jeg ved dog icke om det er alt sandingen som der om sigis oc scriffuis i atskillelige land oc rige Thi tøckris mig ath det vaare ith gaat raad ath forelderne larde oc vnderuissde deriss børn tilforn Ath de icke blwedis ved ath bede dem ath de ville hielpe dem til giff=

termaall / naar de selffue begerde induer-
tis ath giffitiss Fordi at lige som daatter
eller søn blwess icke ved ath bede deris
forældre om kleder hwss gotz oc anden sa-
adan ting / som snarlige slidis / fortheris
och forgaa Saa skulle de icke helder bly-
ess ved ath bede om den ting som dem
selff ligger fast mere och større mact paa
baade till liff oc siel / som er om den per-
sone som de gerne ville haffue / oc actede
at leffue oc dø meth i ecteskaff Saa gior
de Sampson / Der han saa i en stad en
deyligh stor høy pige som hannem vel be
hagde Da gik han stray til bage igen til
sine forældre och sagde til dem Jeg saa en
deylig høy pige i den stad / och ieg er kær
ath hende / thi beder ieg eder ati fly mig
hende til min hustrwe / och de giorde och
saa / alligeuel ath de hagde icke acted ath
giffte hannem da Forældre skulle och lære
oc vnderuise deriss børn ath de skulle icke
giffue dem bort vdē deriss samtycke ia oc
minde huerken lønlige eller obenbarlige /

Men der er dog mange foreldre diss vær
saa haarde mod deriss børn/ och kwe och
true dem saa wskellige at de thaare huer-
ken tale oc mele eller sige dem deris brøst
eller vilge eller bede om det som deris na
ture storlige begerer/ Och foreldeme lade
dem opwope fast til alder (och lade dem
lenge gaa offuer deris tid som de gerne
gifftis ville(po det at de kunde faa diss ri
gere gifftermaall til dem/oc for andre sa-
ger skyld som de selffue best vide En dog
ath gifftermaall burde icke ath ske for rig
dom gotz/eller penninge skyld/ Och der
offuer komme mange Jomfruer piger oc
møer i fald/och i stor wanære oc skendsel
for deris foreldris forsømelse skyld / som
motte vel lenge tilforn bleffuit erlige giff-
te / om de motte fonget den som de bege-
rede før at haffue meth ære/en dog de tor-
de det icke sige till fader eller moder faar
onde ord trw och hugh skyld
☙ Den Tredye gode ting som er i ec-
teskaff/Det er den fruct som kommer aff

ecteſkaff(ſom er bøꝛn) Det er den merke ligſte oc ypperligſte ting foꝛ huilken ecteſkaff bøꝛ meſt ath ſke/ Och doctoꝛes ſige at den fruct aarſager ſynden/ Det er dog icke nock at fonge bøꝛn i ecteſkaff/ Uden de oc erlige oc tuctelige opſødis Gud til loff oc ære/ ath læris oc vnderuiſis Huoꝛledis de ſkulle ſkellige leffue oc omgongis met andꝛe menniſke / Ellers voꝛe det all enſſ met Hegninge oc criſtne/ Thi ath de føde bøꝛn ſaa vel ſom criſtne i ecteſkaff/ En dog diſſ vær at de icke lære dem huoꝛledis de ſkulle loffue och ære Gud deris ſkabere oc frelſere

❀ Der ere oc mange ſom all eniſte begere ath haffue bøꝛn paa det at de kunde faa arffuinge til deris gotz och penninge/ Och ſomme ath de kunde haffue løſt och glede aff dem/ Men de acte inted eller oc en ſøye ting ath Gud kunde ſke loff eller ære aff dem /ſom dem burde aldermeſt at gøꝛe/ De tencke oc beſinde ath Gud hag de giffuit dem ſamme bøꝛn/ paa det at de

ſkulle erlige opføde tucte oc lære dem ath
elſke Gud deris ſkabere och frelſere offuer
all ting / och deris ieffn criſten ſom dem
ſelffue/ oc leffue criſtelige mod alle effter
Gudz bud och vilge

❧ Der er oc mange foꝛeldꝛe(diſſ vær)
ſõ icke ſelffue vide Gudz bud oꝛd/ Huoꝛ-
ledis ſkulle de da kende deris bøꝛn dem/
eller lære dem erlige oc ſkellige ath leffue
mod Gud oc deriſſ ieffn criſtne ſõ Gud
haffuer budet dem / Der haffuer væred
ſtoꝛ bꝛøſt mange ſtedis diſſ ver/her til da
gis blant Biſperne oc ſogne pꝛeſter/ ſom
burde ath lære deris vnder ſotte oc ſogne
folk Gudz budoꝛd oc den hellige tro/ Oc
andꝛe ſaadanne merkelige ting ſom høꝛ til
deris ſielis ſalighed / Ath de kunde ſiden
framdelis lære deris bøꝛn dem Huoꝛledis
de ſkulle leffue mod Gud oc menniſken/
Hwo dem icke vide eller kunde / de lære
dem en nw oc ſpøꝛge dem faare aff dem
ſom dem vide Thi at den alſommectiſte
Gud vill haffue ſtrengt regenſkaff paa

den yderst domme dag aff alle menniske huorledis de haffue opfødt och lært deris børn ath leffue oc tiene Gud/Acter dette vel fordi alle som ere i ecteskaff/ ath i ingeledis forsøme ath erlige opføde oc lære ederss børn at tiene oc frøcte Gud/oc leffue tuctelige oc erlige blant alle cristne menniske / baade fattige oc rige / lønlige och obenbarlige

✤ Det er tusinde folt bedre giort en ath i ginge barføtte til Rom eller til Iherusalem til den hellige graff/ eller til Sancte Jacob i compostelle / eller till nogen anden stor hellig sted eller long pillegrims reysse/ Thi at der er ingen gerning Gud mere tacknemmelig/Och forelderne mere nøttelig oc børnene mere gaffnlig oc salig til siel oc liff/En ath børnene rettelige læris och tuctelige opfødis/ Thi de bliffue da deris foreldre en reth vey till ath komme til hiemmerigis rige/som dem haffuer erlige opfødt Gud til loff oc ære

✤ Ligeruis som forelderne kunde fortiene

dem himerigis rige paa deris børn/Saa kunde de oc alder snarist fortiene dem den euige heluedis pine paa dem / om de føde dem forsømelige och w erlige op / Vden Gudz fryct oc god lerdom

❧ Foreldderne kunde ingen slemmere/ska delgere/oc whørligere ting gøre mod deris børn/ en ath de føde dem forsømelige op vden twct och are/ Det skeer naar de stede dem til ath lære ath suerge oc bande oc bespotte andre/oc tale whøffuiske ord/ oc ath quede whøffuiske viser/ Oc leffue effter deris egen onde vilge / Och giffue dem aarsage til ath bliffue hoffmodige baade i hw oc hierte och desligheſt vduertis met gerningerne/Det skeer naar forelderne lade dem strax gøre subtilige kaaftelige kleder men de ere smaa / och faa dem hwer oc bonit paa met span/knappe/spenger / fiedre eller andre saadanne smucke/ Oc binde dem kniffue oc taske paa side/ meth huilke sticke oc andre saadanne wtilbørlige ting och hoffmodige kledebone de

locke oc drage dem til verdens forfengeli-
ghed Oc til stor hoffmodighed/oc til ath
elske rigdom/oc stor heder oc ere/Det gø
ris icke behoff at lære eller gifue dem aar
sage till saadanne sticke met kleder eller
anden ting thi ath vor onde nature er alli
geuel nock tilbøyelig til synd och ont/och
til høfferdighed / ath man thaar icke lære
dem det i deris vngdō Thi de lade dem
siden tøcke naar de opwoxe/ath de ere be
dre en andre mennniske fore de ere før saa
hoffmodelige kaastelige och kreselige op-
fødde Gud bedre de foreldre det/som saa-
dant gøre oc tilstede / Ath deris børn saa
opfødis och læris i deris vngdom / De
haffue fast mere omhw for deris børnis
arme dødelige legeme/En faar deris dy-
rebare kaastelige siele som Gudz søn igen
løsde fra dieffuelen met sin haarde død oc
pine/Oc samme siele skulle met rette leff-
ue ewindelige i hiemmerigis glede/Dem
forkaste de offte saa skammelige met de-
ris store forsømelse

❧ Tencker her paa i gode foreldre ſom
haffue børn / Och acter den ſtore ewige
ſkade ſom de kunde faa der aff at de icke
opfødis tilbørlige

C Forelderne ſkulle och acte och beſinde
den ſtore ſkade / och det megle onde/ſom
der kan ſke i blant den menige almwe/
Och i blant alle gode chriſtne menniſke i
framtiden/for de haffue icke erlige opfødt
deris børn/Thi ath mange/diſſ ver/ſom
ere ille opfødde vnder trycke de fattige
met mact oc velde/De ſomme gøre man
ge whørlige ſkammelige och forbannede
ſlemme gerninger/ met hord/mord/forre-
deri/tyffueri bedrageri/och andre werlige
ſticke For huilke der fonger oc mange aff
dem werlig død/och bliffue hengde/ſteyl-
de/oc halſhugne/dem ſelff til ſkade ſkend
ſel och ſkam / Och deris foreldre til ſtor
blyſel ſorg oc drøffuelſe / Och da angrer
dem ath de haffue icke opfødt ſamme de-
ris børn meth tuct och ere/men de vaare
ſmaa oc gaffue dem icke aff riſet naar de

brøde/ Men det er da for sille ath tencke der paa/for de ere da skammelige borte oc døde/oc de side selffue igen met swar sorg oc drøuelse saa lenge de leffue Her om taler Salomon och siger Hwo som spar riset han hader sit barn/Oc huo som elsker sit barn han reffser det idelige/ Mand siger oc almindelige/ At riss gør gaat barn Salomon siger oc saa igen/Er det saa at dw slar dit barn met riss da frelser dw hans siel fra heluede

Fordi er den tredye gode ting i ecteskaff som er at føde børn/ Den alder ypperste oc beste ting der vdi/Om forelderne ville opføde och affue deris bør rettelige och erlige Gud til loff oc ære/Och icke mere elske deris dødelige arme legeme/en deris dyrebare siele som skulle leffue til euig tid i hiẽmerige/Saa forlodis oc forelderne for deriss skyld icke all eniste de synder oc vekløst sõ de haffue sammẽ i ecteskaffuit Mẽ oc alle andre deris synder som de giorde/

Vaare icke den falske skrøbelige/ oc vbequemmelige kerlighed/ som saa ynckelige forblinder deris hw hiertte och sind ath de mere elske deris børnis liff/ en deris siele oc ville icke straffe dem naar de brøde
❀ Der fore kunde forelderne icke snarerre och vissere foruerffue dem helffuede/ en paa deris egne børn Naar de forsøme ath lære dem rettelige oc erlige op/ oc ath tiene Gud och leffue effter hans budord och vilge Hwad hulpe det och forelderne/ om de en fastede dem selffue i hiel/ oc bade och vogede nat oc dag/ och løbe fra en kirke til en anden/ ath høre alle de messer som der huer dag sagdis/ och fore mange pillegrims regser fra ith land til det andet/ Oc lode lese oc siwnge mange vigilyes Eller oc giorde andre saadanne gerninger/ som dem tøcte meget gode oc kaftelige ath vere Thi Gud vil icke spørge dem der om at i deris dødz time naar de skulle dø/ Oc ey heller paa den yderste domme-dag Men han vill kreffue oc eske

deris børnis siele aff dem som han haff-
uer giffuit oc befalet dem/ at opføde lære
och tage vare paa/ Det bewisis klarlige
met Gudz egne ord som der staar Luce
i det xxiii cap / I Jherusalems døtter/
greder icke offuer mig/mē offuer eder selff
ue oc eders børn/De dage skulle komme
at i skulle sige/ Salige ere de sō icke fød-
de børn/ Oc de bryst som icke gaffue ath
di Huor faare skulle de da saa grede och
vene dem/vden at deris fordømelse kom-
mer/dem da paa halss/ faar deris børnis
skyld som de haffue ille oc forsømelige op
født/Thi ath hagde de icke hafft samme
børn/Da hagde de en sacte bleffuit salige
Sandelige disse/Gudz ord burde met ret
te fast oc inderlige ath leggis paa alle de-
ris hierte som haffue børn/ Ath de kunde
altid baade aarle och silde/Acte ac tencke
paa deris børnis sielis beste oc salighed/
och lære dem ath tiene Gud/oc leffue er-
lige och cristelige meth deris ieffn cristne/
At de fattige børn bleffue icke saa yncke-

lige forfødnede oc ille opfødde som de mw gøre diss ver mange stede/ Thi ligger forelderne stor mact paa/ ath de idelige och daglige befinde och acte hwad deris børn haffue mest behoff paa sielens vegne/ och siden po legemens vegne Forelderne skulle och acte ath deris børn er ith kaasteligt klenodie oc dyrebar liggende fæ som Gud haffuer giffuit dem/ Oc ath de skulle tage det vell vare met alsomstørste flit oc god tilsyn At det icke tagis oc stielis fra dem aff dieffuelen/ verden/ oc legemed Thi at Gud vil kreffue samme liggēde fre gantske strengelige aff dem paa den yderste dō me dag/ Quinderne skulle fordi mest tencke her paa/ Ath de skulle icke da sige Salige ere de som icke fødde børn/ Eller och Ve mig / ve mig ath ieg saa skammelige och ille opfødde mine børn vden Gudz fryct och redsle / och vden twct och are/ Och lod dem haffue deris egen vilge/ Oc straffede dem icke naar de brøde faar deris wtuct

❧ O huor hellig oc en god salig stat er ecteskaff om han holdis reth och tilbørlige / Och det er en ynckelig och arm stat om han holdis ilde och wtilbørlige/ Ville huert menniske fordi dette acte och besinde/ Da skulle der somme icke saa lettelige giffte dem som de gøre / Och tencke en føye ting der paa ath de ville leffue erlige Mange giffte dem nw mere ath de kunde bedriffue deris legemis wbequemmelige løste/ En de gøre ath det skall komme Gud til loff och ære och deris arme siele til salighed/ Huo som kunde dette vel acte Da skulle han helder holde sig i kyskhed oc Jomfrudom om det vaare hãnem mueligt En at han skulle giffte sig Men der er icke mange som haffue den gaffue aff deris egen nature Uden Gud giffuer dem besynderlige naade der til / Thi gøre de gantske daarlige som nøde eller locke deris børn i Nynne closter/ men de ere smaa och vnge / thi de vide icke om Gud vil vnde dem at leffue i iomfrudom

Thi ath alle menniske ere skrøbelige och tilbøylige til onth aff deris egen nature/ Unge mēniske som ere ille opfødde de føl ge gerne effter legemens løste/ oc acte der ringe ath de det gøre Men Gud som in- gen ting kan skiulis faare seer oc acter det gantske storlige/ Oc vil der offuer retferde lige dømme vden de omuēdis oc bedre dem

En sum oc beskriuing her po

❧ Ville alle mend oc qwinder som are i ecteskaff/ gøre ret penitētz/ bod oc bedring faar deris synder/ Oc foruerffue dem mi- skundhed oc naade aff Gud/ oc siden dø salige och faa Gudz rige / Da skulle de først selffue tro ath vaar Herre Jhesus Christus giorde fyllest for alle deris syn- der oc vill gerne gøre dem salige aldelis forgeffuis vden deris egen fortieniste (det skulle de oc lære deris børn) De skulle oc legge all deris vind och flit der paa / aff all deris mact oc formwe At deris børn rettelige opføddis och lerdis till ath tiene

oc loffue Gud/Oc ath bede hannem ath
han ville giffue dem det/som dem er nøt
teligst til liff oc siel ❧ Kunde forelderne
icke selffue lære oc vnderuise dem i Gudz
Budord oc i anden god lerdom Da skulle
de nyde oc bruge andris hielp der til'som
det kunde gøre / Och spare der huerken
kaast eller penninge paa/ Det er fast be=
dre giort/oc mere tacknemeligt for Gud
En ath de stictede altere/messer kirker el
ler kloster eller anden Gudz tieniste / el=
ler at de lode læse messer psaltere siw psal
mer oc mange Vigilyes/Thi ath børne=
ne ere de liwff som skulle liwffe deris fo=
reldre her paa iorden men de leffue/ Och
siden i det euige liff for vden ende / Alle
gode cristne menniske som ere skickede i ec
teskaff/ betencker oc acter disse forscreffne
faa ord oc artickle vel / Och opføder och
twcter eders børn erlige Gud till tieniste
Hwilken ske loff oc ere aff alle sine crea=
ture euindelige for vden ende Amen

❧ Denne bogh er prentet i
Andorp oc rettet aff M.
Christiern Pedersen som
vaar Cannick i Lund
Aar effter Gudz byrd
M.D.xxxi

